

структури, підвищуючи ефективність виробництва та якість олійно-жирової продукції.

Інформаційні джерела:

1. Турчановський А.О. Стан та перспективи розвитку переробних підприємств олійно-жирового під комплексу АПК / А.О. Турчановський // Збірник наукових праць ВНАУ. — 2013. — № 2 (77) — С. 113-122.
2. Офіційний сайт АПК – Інформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1011808#.UMWkZIdrjQI>
3. Занько Т.В. Ринок олійних: виробництво зростає, ціна падає [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichni-gektar/2371-rynok-oliinykh-vyrobnytstvo-zrostaie-tsina-padaie.html>

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

Протасевич К. О., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Соняшник та продукти його переробки мають важливе народногосподарське значення, виробництво якого є необхідним для населення та сільськогосподарських товаровиробників. В останні роки соняшник займає 17-19% посівних площ, 3-5% – у вартості валової продукції сільського господарства та близько 5-10% – в експорті сільськогосподарської продукції України [1]. Але сьогоднішня розбалансованість економіки негативно вплинула на аграрний сектор в цілому та ринок соняшнику зокрема. Це зумовлює потребу подальшого і більш глибокого дослідження особливостей сучасного стану ринку соняшнику в Україні.

На сьогодні девальвація національної валюти та спричинена нею інфляція – це одна причина дефіциту пропозиції насіння соняшнику, але є й інша. Вже

не перший рік ми спостерігаємо, що з боку різних фермерських асоціацій та великих агрохолдингів проводиться організована політика стримування продажів насіння соняшнику. І, судячи з усього, цей тренд довгостроковий. Причина цього – новий баланс потужностей і врожайності, і цей рік став переломним.

По-перше, протягом тривалого часу урожай соняшнику ріс з однаковою швидкістю, як і виробничі потужності з переробки. По-друге, площа сільгоспугідь в Україні обмежена і складає 41,5 млн. га, з яких площа ріллі 32,5 млн. га. З року в рік дані величини практично не змінюються. Площа під соняшником в 2018 році становить 5,2 млн. га. Правильна сівозміна соняшнику – один раз на 8 років. Помножимо площу на 8 і отримаємо 42 млн. га, що перевищує площу всіх сільгоспугідь. Слід зазначити, що далеко не всі регіони придатні для вирощування соняшнику, а відповідно в минулому році Україна досягла верхньої межі можливого обсягу врожаю [2]. По-третє, виробничі потужності продовжують рости. За прогнозами інформаційного агентства «АПК – Інформ», якщо тенденція до введення нових потужностей збережеться, то у 2019 році сукупні потужності будуть в 2 рази перевищувати урожай соняшнику.

За даними Державної служби статистики, на 1 березня 2019 запаси насіння соняшнику в Україні становили 3,6 млн. т, що на 25% менше, ніж на ту ж дату роком раніше. При цьому безпосередньо в підприємствах, що здійснюють переробку і зберігання олійної, її запаси скоротилися на 41% до минулорічних – до 1,5 млн. т [3]. Це дозволяє прогнозувати, що до кінця 2019/20 маркетингового року (жовтень-листопад) обсяги переробки соняшнику і далі знижуватимуться.

Отже, якщо всі підприємства будуть працювати з однаковою завантаженістю, врожаю вистачить на півроку роботи. Зрозуміло, буде боротьба за врожай. І в цій боротьбі будуть вигравати не виробники масла, а виробники насіння соняшнику. У гонці за врожаєм будуть вигравати компанії: з

хорошою логістикою (чим ближче до сировини і портам, тим краще); з гарною інфраструктурою (більше місць приймання товару – більше можливості купити сировину); з хорошим фінансуванням (відсотки по гривневих кредитах становлять до 25% на рік. Якщо виробники змушені брати кредити під такий високий відсоток, то заробляють в такому випадку банки, а не аграрії); з гарним сучасним обладнанням (як завжди, важливі коефіцієнти по видобутку олії з насіння соняшнику, а також енергоефективність); з можливістю фінансувати урожай (фермери будуть продавати сировину восени тим, хто допоміг фінансово навесні); компанії, які зможуть переробляти сою та ріпак, отримають додаткову можливість завантажити свої підприємства [2].

Як передбачають аналітики, подальша ситуація на ринку насіння соняшнику залежатиме, головним чином, від кон'юнктури світового ринку соняшникової олії зважаючи на експортну орієнтованість продажів українського продукту. Стабілізація і зниження цін на нього стане головним стримуючим чинником зростання закупівельних цін на сировину, враховуючи факт зниження маржі переробки соняшнику в поточному сезоні через кризисні явища в економіці України.

Підводячи підсумок, можна сказати про те, що виробництво соняшнику і надалі не втратить своєї привабливості. Адже як вже було зазначено соняшник є найприбутковішим для сільськогосподарських товаровиробників як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках. Саме це їх змушує не зважаючи на технічні, економічні, біологічні обмеження нарощувати виробництво цієї культури. Але як свідчать результати нашого дослідження ресурсний потенціал соняшнику досяг свого максимуму і, як правило, розпочався спад: виробництва через виснаженість землі та не дотримання технологічних вимог; споживання через обмеження грошових можливостей населення внаслідок кризового стану в країні; експорту через девальвацію національної валюти та спричинену нею інфляцію.

Тому в поточний період пріоритетними напрямками для сільгоспвиробників повинні стати підвищення рівня агротехнологій, зокрема використання посівного матеріалу з високим потенціалом врожайності, з підвищеною стійкістю до посухи і хвороб, а також збільшення обсягів виробництва високоліїного насіння і т.д.

Важливим у сформованих умовах є також формування оперативної інформаційної бази, яка дозволить відстежувати і оцінювати ситуацію як на внутрішньому, так і на світовому ринку насіння соняшнику та продуктів їх переробки.

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

2. Єдине спеціалізоване видання в Запорізькій області «Аграрний бюлетень» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ab.org.ua/vrozhay-oliynih-u-sezoni-2014-15-znizitsya-na-2-9/>

3. Офіційний сайт АПК – Інформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1011808#.UMWkZIdrjQI>